

Posudek diplomové práce

"Osobnostní charakteristiky obézních dospívajících dívek (Projektivní Test stromu)"

Autorka: Karolina Dušková

Autorka si vybrala velmi aktuální téma - psychologické problémy, spojené s obezitou u adolescentek. Přes naléhavost hledání efektivní terapie i příčin obezity, je těmto otázkám věnováno mezi psychology podstatně méně pozornosti ve srovnání s jinými poruchami, majícími vztah k tělesným proporcím, např. s mentální anorexií. Přesto mohou mít tato onemocnění některé společné rysy, jež souvisejí mimo jiné se specificitou rodinného prostředí, sociálními vlivy či s nevhodnou výživou. Autorka se zaměřila na důležitou oblast- prožívání a osobnostní charakteristiky těchto dívek a hledala vhodné postupy a metody k jejich detekci.

Cílem výzkumu bylo získat poznatky o osobnosti obézní adolescentky, zjistit, zdali lze identifikovat rysy osobnosti, jež mohou být pro ni typické. Autorka si dobře definovala výzkumné otázky, na něž hledala odpověď důkladným prostudováním odborné literatury, použitím jedné projektivní metody a osobnostního dotazníku.

Teoretická část

Teoretická část je velice rozsáhlá, dobře propracovaná, přináší mnoho detailních dat a poznatků o nejrůznějších aspektech obezity. Kromě somatických charakteristik seznamuje s důležitými psychologickými teoriemi a přístupy ke genezi, ontogenetickým faktorům a projevům obezity. Cenná je zejména kapitola "Psychologický pohled na obezitu" a informace o současných východiscích a problémech kognitivně behaviorální terapie.

K teoretické části nemám věcné připomínky.

Empirická část

Empirická část diplomní práce se zaměřila hlavně na prožitkovou oblast. O projektivních metodách lze soudit, že mohou otevřít cestu k novým terapeutickým možnostem, k pochopení složité osobnosti a problémů dospívajících obézních dívek. Projektivní postupy byly použity jen sporadicky ve studiu osobnosti osob s poruchami příjmu potravy, přesto naznačily, že by mohly přispět k hlubšímu proniknutí ke genezi i terapii poruch chování obézních subjektů.

V úvodu k empirické části upozorňuje autorka na mnohá úskalí projektivních postupů, jež mohou ovlivnit interpretaci nálezů, jako je použití klinického nebo non-klinického (neléčeného) souboru obézních dívek. Uvádí pozitivní i problematické stránky či limity projektivních metod. Pro vlastní výzkum zvolila Test stromu. Předností této metody je i to, že byla rozpracována českými psychology na naší populaci, byly získány dobré zkušenosti při diagnostikování různých poruch chování. Nálezy, získané analýzou kresebného projevu, komparuje s výsledku dotazníku HSPQ.

Metodika

Výzkumný vzorek je uspokojivý vzhledem k náročnosti vyhodnocování projektivních dat. U výběru obézních subjektů jsou uváděny i některé další charakteristiky, jako je stupeň obezity, počátek nadváhy, podíl a zastoupení tukové složky v těle aj. Určitým nedostatkem, kterého si je autorka vědoma, je to, že nebylo možno dodržet konstantnost podmínek obézní a kontrolní skupiny, způsob administrování úkolů a rozdílnost prostředí, z něhož pocházely sledované dívky (Praha vs. venkov). U kontrol nebylo možno aplikovat inteligenční testy.

Nálezy a jejich interpretace

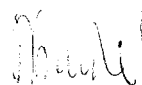
Analýzou jednotlivých částí stromu a kvality provedení zjistila autorka signifikantní rozdíly mezi obézní a kontrolní skupinou. Některé jsou originální, jiné potvrzují klinické zkušenosti s obezitou. Je potěšitelné, že některé její nálezy jsou v souhlasu s hypotézou Filasové, ověřované v recentní diplomové práci (2005) o obezitě jako formě obrany osobního prostoru. Problémem je hlavně interpretace, která, jak autorka sama uvádí, je v případě Testu stromu velmi volná. Odráží teoretické východisko autora. Čtenář, jenž není zastáncem psychoanalytického výkladu, nebude souhlasit s některými dosti odvážnými interpretacemi. Kritickou připomínku mám hlavně k používání termínu "pudovost" obézních dívek, který byl použit více jak desetkrát bez bližšího vysvětlení. Pojem "pud" byl podroben četné kritice, zejména etology, kteří upozornili na jeho vágnost a malou explanační hodnotu. Autorka měla definovat, co si pod tímto pojmem představuje. Přes možný nesouhlas s některými interpretacemi, podstatné je, že empirická část ukázala přesvědčivě některé charakteristiky obézních dívek, např. jejich vyšší vzrušivost, vyšší svědomitost, patrně nižší hodnoty krystalické inteligence, určité poruchy integrace osobnosti. Zvýšený zájem o jídlo může být projevem kompenzatorního chování. Jídlo má řešit problémy či pomáhat vypořádat se s negativními emocemi.

Za největší klad práce považuji to, že některé nálezy autorky přinášejí **podněty pro účinnou psychoterapii obézních dívek, ukazují, kde a jak je jim třeba pomáhat překonávat problémy fyzické, osobní i sociální**. Je to důležité již pro značný nárůst obezity i v naší populaci a fakt, že přes řadu léčebných zařízení zabývajících se obézními adolescenty, chybí v nich účast psychologa.

Formální úprava a literatura

Práce je pečlivě dokumentována mnoha grafy, tabulky jsou přehledné barevným zvýrazněním, přílohy dokreslují text. Teoretická část je podložena důkladnou znalostí "klasické" i zcela současné odborné literatury, jsou citovány české, anglické a francouzské prameny. V textu se vyskytují některé překlepy a gramatické chyby, které je třeba opravit vložением dodatky ERRATA.

Práci doporučuji jako podklad pro udělení hodnosti magistra psychologie.

Doc. PhDr. Slávka Fraňková, DrSc.
vedoucí diplomní práce.

29.8.2006.

Ad ERRATA

p. 17 obézní lidé jsou...popisováni jaké líné... pracovité..izolované (opravit celou větu)

p. 32 2.ř. od zdola: "výzkumy prokázali"

p. 49 11.ř. Rorchachův test

p. 71 5.5. Výzkum jsem pojali

p. 118 8.ř. od zdola ...dívky..aby se uchránili..

p. 134 5.ř. od zdola sensitivity

p. 135 ontario symposium